

รูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*

A MODEL OF EFFECTIVE ADMINISTRATION DEVELOPMENT BASED ON GOOD
GOVERNANCE FOR PRIMARY SCHOOLS UNDER OFFICE OF PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA

¹พระมหาวินัย สิริภทโท (แช่มสายทอง) PhramahaVinai Siribhaddo (Chamsaithong),

²บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chamnisast, ³พีรวัฒน์ ชัยสุข Peeravat Chaisuk

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: phramahavinai7@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่เป็นครู 400 คน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 24 คน และขั้นตอนที่ 3 เสนอรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ 10 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) วิธีดำเนินการ 4) กระบวนการดำเนินการ เป็นกระบวนการดำเนินการพัฒนาการบริหารโรงเรียน 4 ด้าน คือ (1) การบริหารงานวิชาการ (2) การบริหารงานบุคคล (3) การบริหารงานงบประมาณ (4) การบริหารงานทั่วไป โดยบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาล อันเป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ประกอบด้วย (1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักความรับผิดชอบ (5) หลักการมีส่วนร่วม (6) หลักความคุ้มค่า

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, ประสิทธิภาพ, โรงเรียนประถมศึกษา

* Received: December 05, 2020, Revised: December 25, 2020, Accepted: December 25, 2020.

Abstract

This research paper aimed to propose a model of effective administration development based on good governance for primary schools under the Office of Primary Education Service Area. Mixed methods research with three steps was designed which were: Step 1: the state of administration based on good governance for primary schools under the Office of Primary Education Service Area, data were collected from 400 samples using questionnaires. Step 2: developed the model by interviewing 24 key informants, and Step 3: validated a model by focus group discussions with 10 experts and proposed it. Research results indicated that a model of effective administration development based on good governance for primary schools under the Office of Primary Education Service Area consisted of 1) principles, 2) objectives, 3) operational procedures, 4) operational processes. It was the process of conducting school management development in four areas: (1) academic administration, (2) personnel management, (3) budget management, and (4) general administration. The main good governance was integrated with the principle of good governance and society consisted of (1) rule of law, (2) moral code, (3) transparency principle, (4) accountability principle, (5) participatory principle, and (6) value principle.

Keywords: Model, Administration, Good Governance, Effective, Primary Schools

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงหรือความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองและชุมชนทุกระดับอย่างรวดเร็วฉับพลันและบางครั้งสืบสนไร้ทิศทางทำให้ความเจริญด้านวัตถุได้ซึมซาบและเข้ามาแทนที่ความเจริญด้านจิตใจในทุกชุมชน ในเวลาเดียวกัน การบริหารจัดการที่บุคคล หรือหน่วยงานนำมาใช้ เช่น การบริหารจัดการที่เน้นความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ ความทันสมัย และการเพิ่มรายได้ ก็ได้เน้นหรือให้ความสำคัญกับด้านวัตถุเพิ่มมากขึ้น และยิ่งความเจริญด้านวัตถุเพิ่มมากขึ้นเพียงใดย่อมทำให้ความเจริญด้านจิตใจยิ่งลดน้อยลงไปด้วย อีกทั้งปัญหาสำคัญที่ชาติบ้านเมือง สังคม และชุมชนประสบทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหายาเสพติด ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการเมืองการปกครอง (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2551, หน้า 1)

ปัจจุบันนี้ องค์กร หรือหน่วยงานใดที่สามารถดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรได้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ประกอบด้วยคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ สำหรับผู้บริหารนับว่าเป็นบุคคลสำคัญของหน่วยงานต่างๆ เป็นอันมาก เพราะเป็นหัวหน้าของหน่วยงานที่ควบคุม ดูแล ดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและลุล่วงสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหาร หรือผู้นำ หรือผู้จัดองค์กรหรือหัวหน้างาน ไม่ว่าหน่วยงานเล็ก หรือหน่วยงานใหญ่หน่วยงานราชการ หรือเอกชนก็ตามย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จ หรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่งการศึกษาจะมีการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนและพัฒนาการด้านต่างๆ ของคนในชาติ ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในทุกด้าน เช่น ด้านวิชาการและคุณธรรม (วีระยุทธ ชาติตะกานัญญ์, 2552, หน้า 38) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพของผู้บริหารการศึกษา หมายถึง ความพร้อมในการ

บริหารจัดการที่มีคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพกระบวนการพัฒนาคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ ทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นหลักชัยของหน่วยงานและเป็นดวงประทีปของผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่ดี จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และพยายามทำตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพและการปฏิบัติงานของการบริหารงานของผู้บริหารย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารงาน รวมทั้งประสบการณ์ และทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร ในการดำเนินงานของผู้บริหารนั้นจำเป็นต้องมีกระบวนการในการชักนำ บุคคลในองค์กรให้มีความตั้งใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นร่วมกันตัดสินใจร่วมกันปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีทักษะที่จำเป็นในการบริหารงาน 3 ประการ คือ ทักษะด้านการทำงาน ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางด้านความคิด

นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องมีหลักในการดำเนินงานที่เหมาะสมอันจะส่งผลให้ผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเลื่อมใสศรัทธาตั้งใจปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น การดำเนินงาน จะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการนำหลักการ บริหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางสำคัญ ในการจัดระเบียบให้สังคมทั้ง ภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และ ฝ่ายธุรกิจ เป็นการบริหารงานยุคใหม่ที่เน้นความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบ ความประพฤติ ชอบ การมีส่วนร่วม และกระบวนการยุติธรรม โดยยึดหลักสำคัญพื้นฐาน 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลัก คุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ทั้งนี้เพื่อให้เกิด ความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม การเอาใจใส่ในปัญหาของบ้านเมือง มีความ กล้าหาญที่จะรับผิดชอบต่อจากการกระทำ ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน มีระเบียบวินัย เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่าง ประหยัด คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงาน

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการการศึกษามีผู้บริหารคอยควบคุมดูแลให้ การจัดการการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและการปฏิบัติงานของผู้สอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตาม เป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้มี บทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาและการสร้างควมมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ภาวะผู้นำเป็น เครื่องชี้ให้เห็นว่าผู้นำนั้นๆ มีคุณสมบัติความสามารถ และภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับตำแหน่งเพียงใดและ ผู้บริหารในฐานะผู้นำของหน่วยงานจะได้รับความร่วมมือด้วยดีได้นั้น ในการบริหารจำเป็นต้องแสดงบทบาท ภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงาน เพราะภาวะผู้นำมีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานและนอกจากการ แสดง บทบาทภาวะผู้นำที่เหมาะสมแล้ว ผู้บริหารยังต้องนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิด ประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการภาครัฐได้กล่าวแนวทางการ บริหารสถานศึกษาจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาปัจจุบันพบว่า ภาครัฐขาดกลไกและกฎเกณฑ์เป็นการ บริหารงานที่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพลโลกจึงทำให้เกิดทุจริตฉ้อฉลได้ง่ายและ ขาดความโปร่งใสในการบริหารและประชาชนเข้าไม่ถึงข้อมูลในที่สุดการบริหารงานก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีก

มากมายตามมานอกนั้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะต้องทำการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่มีการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาโดยต้องยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้มีคุณธรรมและ โปร่งใส (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 4-18)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่องรูปแบบ การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ผู้บริหารได้นำหลักการในการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัย เชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีการดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีหลักการเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามและใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ดังนี้

- 2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 27,709 โรงเรียน มีครูทั้งสิ้น จำนวน 444,581 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดจากตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2552, หน้า 45) เป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและ กำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และ ระดับค่าความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มของประชากรตามจำนวนสัดส่วน

- 2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดตามกรอบแนวคิด ซึ่ง สังเคราะห์จากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) นำเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบประเด็นคำถาม เนื้อหาสาระ ให้มีความครอบคลุม สอดคล้องกับกรอบแนวคิด 2) นำแบบสอบถามปลายเปิด เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน เพื่อตรวจสอบ เนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบแนวคิด แล้ววิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item

Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.7-1.00 ถือได้ว่าแบบสอบถามได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ 3) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .876 จากนั้นทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ด้วยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนากิจการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสารที่เป็นหนังสือ ตำรา งานเขียน บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนารูปแบบ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 คน ด้วยการเลือกเจาะจง ด้วยแบบสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 3 เสนอรูปแบบการพัฒนากิจการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป/คน ด้วยการเลือกเจาะจง ด้วยแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนากิจการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) วิธีดำเนินการ และ 4) กระบวนการดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการ

1.1 หลักการบริหารโรงเรียน เป็นการดำเนินการในการทำงานของโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานบุคคล 3) การบริหารงานงบประมาณ 4) การบริหารงานทั่วไป

1.2 หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) มีความถูกต้องเป็นธรรมสุจริตโปร่งใสมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความรับผิดชอบ 5) หลักการมีส่วนร่วม 6) หลักความคุ้มค่า

2. จุดมุ่งหมาย

2.1 เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาได้ดำเนินการพัฒนากิจการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้รูปแบบการพัฒนากิจการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนากิจการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา

2.3 เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา สามารถนำหลักการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

3. วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 1) แต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบ 2) ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาในทิศทางนโยบายและมาตรการการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) คณะกรรมการบริหารนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นชอบ 5) ประชุมชี้แจงคณะครู กรรมการ และชุมชนเครือข่ายรับฟังความคิดเห็นและวางแผนดำเนินการร่วมกัน 6) ร่วมเน้นการบริหารโรงเรียนในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามแผนงานที่กำหนดร่วมกัน 7) ร่วมตรวจสอบงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ดำเนินการในการพัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อย่างเป็นระบบ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ 8) ดำเนินการบริหารโรงเรียนในการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีการประเมินผล สรุปรายงานผลการดำเนินการในภาพรวม และเผยแพร่ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนต่อไป

4. กระบวนการดำเนินการ กระบวนการดำเนินการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยดำเนินการตามองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ดังนี้

4.1 การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการบริหารงานวิชาการ

1. หลักนิติธรรม 1) บริหารวิชาการด้วยความเป็นธรรมตามระเบียบของทางราชการเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเคารพกฎระเบียบและกฎหมาย 2) มีการยึดกฎหมาย ระเบียบ และบังคับในการบริหารงานวิชาการมาใช้อย่างเหมาะสม

2. หลักคุณธรรม 1) บริหารวิชาการโดยยึดหลักคุณธรรมมีภาวะความเป็นผู้นำปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา 2) นำหลักธรรมในศาสนาและจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัดมาใช้ในทางวิชาการให้ความเป็นธรรมและยุติธรรมเสมอโดยนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

3. หลักความโปร่งใส 1) บริหารวิชาการเป็นไปด้วยความชัดเจนโปร่งใส เป็นไปตามหลักสูตรและระเบียบการวัดผลการเรียนรู้ 2) ไม่มีความลับหรือซ่อนเร้นข้อมูลทางวิชาการโดยเฉพาะในการจัดประเมินผลนักเรียน

4. หลักการมีส่วนร่วม 1) บริหารงานวิชาการโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดนโยบายของโรงเรียน 2) เปิดโอกาสให้ทั้งครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและการทดสอบประเมินผล

5. หลักความรับผิดชอบ 1) บริหารงานหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียน การนิเทศกำกับและติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ 2) มีการเตรียมตัวการจัดแผนการสอนอย่างดี มีตำราสอน พร้อมจัดหาคู่มือและเอกสารแจกจ่ายอย่างทั่วถึง

6. หลักความคุ้มค่า 1) บริหารงานวิชาการในการจัดการเรียนการสอนและการใช้จ่ายด้วยความคุ้มค่าได้ประโยชน์สูงสุด 2) มีการนึกถึงคุณค่าที่ลงทุนไปในทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุอุปกรณ์ หรือการจัดกิจกรรม

4.2 การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการบริหารงานบุคคล

1. หลักนิติธรรม 1) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบโดยมอบหมายงานให้บุคลากรได้ทำงานตามความรู้ความสามารถที่เหมาะสมเป็นไปตามระเบียบของทางราชการและตามเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน 2) ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนตามกฎระเบียบของโรงเรียน

2. หลักคุณธรรม 1) บริหารงานบุคลากรโดยยึดหลักคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรม ให้การสนับสนุนบุคลากรอย่างทั่วถึง 2) มีการวางตัวปฏิบัติต่อบุคลากรในโรงเรียนอย่างเหมาะสม

3. หลักความโปร่งใส 1) บริหารงานบุคลากรด้วยความโปร่งใสแสดงหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลงานของบุคลากรชัดเจน 2) ผู้บริหารสามารถจัดสื่อประชาสัมพันธ์กับบุคลากรได้ด้วยวิธีต่างๆ

4. หลักการมีส่วนร่วม 1) มีการบริหารงานบุคลากรโดยการมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์และข้อบังคับต่างๆ 2) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน

5. หลักความรับผิดชอบ 1) บริหารงานบุคลากรด้วยความรับผิดชอบต่อทุกฝ่ายมีขวัญกำลังใจในการทำงาน 2) ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานเป็นทีม

6. หลักความคุ้มค่า 1) บริหารงานบุคลากรอย่างเหมาะสมกับงาน คุ้มค่า และได้ประโยชน์สูงสุด 2) ผู้บริหารควบคุมกำกับให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถ

4.3 การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการบริหารงานงบประมาณ

1. หลักนิติธรรม 1) การบริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดุ เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ 2) มีการจัดทำบดูลรายรับ-รายจ่าย มีหลักฐานการรับ-รายจ่าย ตามระเบียบข้อกำหนดของการใช้จ่ายงบประมาณ

2. หลักคุณธรรม 1) การบริหารงานธุรการ การเงินงบประมาณอย่างตรงไปตรงมา มีความชัดเจนมีคณะกรรมการกำกับและตรวจสอบได้ในทุกระดับ 2) มีความซื่อสัตย์สุจริตไม่ยกยอกฉ้อฉล ไม่บกพร่องในการรับ-จ่าย

3. หลักความโปร่งใส 1) การบริหารงานจัดซื้อจัดจ้างและการงบประมาณเป็นไปตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ 2) ยึดระเบียบในการรับ-จ่ายกันอย่างเคร่งครัด มีหลักฐานการรับ-จ่าย สามารถเปิดเผยได้

4. หลักการมีส่วนร่วม 1) การบริหารงานธุรการการเงิน งบประมาณ พัสดุ โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้งบประมาณของโรงเรียน 2) ผู้บริหารให้คณะครูด้วยกันมีส่วนร่วมในการพิจารณารายรับ-จ่าย ตลอดจนการอนุมัติค่าใช้จ่ายในโครงการ

5. หลักความรับผิดชอบ 1) การบริหารงานธุรการการเงิน งบประมาณ พัสดุ โดยให้บุคลากรรับผิดชอบร่วมกันและผู้บริหารติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ 2) เมื่อเกิดเหตุผิดพลาดหรือเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้น ผู้บริหารมีการแสดงความรับผิดชอบ

6. หลักความคุ้มค่า 1) การบริหารงานธุรการการเงิน งบประมาณ พัสดุ การจัดสวัสดิการด้วยความประหยัดคุ้มค่าได้ประโยชน์แก่ส่วนรวม 2) มีการประหยัดใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าได้ประโยชน์สูงสุดของโรงเรียน

4.4 การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการบริหารงานทั่วไป

1. หลักนิติธรรม 1) ผู้บริหารปฏิบัติตามกฎระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง การออกแบบอาคารสถานที่ตามกฎระเบียบ 2) มีการบริหารกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบของหน่วยงานโดยการปกครอง

นักเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมคณะอย่างสม่ำเสมอ

2. หลักคุณธรรม 1) บริหารงานกิจการนักเรียน โดยการรณรงค์จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นักเรียนตามนโยบายของหน่วยงาน 2) ผู้บริหารเอาใจใส่ดูแลสร้างขวัญกำลังใจบุคลากรในโรงเรียนทุกระดับอย่างดี

3. หลักความโปร่งใส 1) บริหารกิจการนักเรียนด้วยความโปร่งใสสามารถแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างเปิดเผย 2) มีการจัดทำรายงานผลการเงินให้แก่สาธารณชนได้ทราบอย่างต่อเนื่อง

4. หลักการมีส่วนร่วม 1) บริหารงานโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน 2) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาตามภาระหน้าที่ของตนได้

5. หลักความรับผิดชอบ 1) บริหารงานกิจการนักเรียนด้วยความรับผิดชอบและเกิดผลประโยชน์ที่ดีตามนโยบายของทางราชการ 2) มีการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการพัฒนาการศึกษาแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบ

6. หลักความคุ้มค่า 1) บริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนการสอน 2) บริหารงานโดยการระดมทรัพยากรจากของชุมชนมาสนับสนุนและใช้อย่างประหยัดคุ้มค่า

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

รูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ คือ หลักการบริหารโรงเรียนเป็นการดำเนินการในการทำงาน 4 ด้าน และหลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 2) จุดมุ่งหมาย 3) วิธีดำเนินการ 4) กระบวนการดำเนินการ เป็นกระบวนการดำเนินการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการบริหารการศึกษาผู้บริหารใช้กระบวนการโดยความร่วมมือของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเริ่มจากการวางแผน การวินิจฉัยสั่งการ การอำนวยการ การควบคุมและการจัดการเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ และผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษา สำหรับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม ซึ่งเป็นการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียน ด้านที่ 2 การบริหารงานบุคคล เป็นการจัดหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าทำงานในตำแหน่งต่างๆ เพื่อให้ได้ประสิทธิผลสูงสุด โดยคำนึงถึงความสุขและความพึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียนด้วย ด้านที่ 3 การบริหารงานงบประมาณ เป็นการวางแผนการใช้ทรัพยากรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงาน และโครงการที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ด้านที่ 4 การบริหารงานทั่วไป เป็นการบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารโรงเรียน ให้การบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลัก

ในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการบริการงานมุ่งพัฒนาโรงเรียนให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการปฏิบัติงานงานตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก นอกจากนี้ การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2557, หน้า 5-6) มีความถูกต้องเป็นธรรม สุจริตโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยการวิจัยครั้งนี้ถือองค์ประกอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2552, หน้า 17-18) ซึ่งประกอบด้วย หลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม เป็นระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นข้อตกลงของหน่วยงาน โดยที่ระเบียบ และหลักเกณฑ์การบังคับใช้นั้นต้องเป็นธรรม 2) หลักคุณธรรม เป็นหลักปฏิบัติในการทำในสิ่งที่ถูกต้อง ด้วยความซื่อสัตย์ จริใจ ยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม บนพื้นฐานของศีลธรรมจริยธรรม 3) หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของหน่วยงานและผู้รับบริการ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ 4) หลักความรับผิดชอบ เป็นความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุความสำเร็จ สอดคล้องตามกฎระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานอย่างมีสำนึกต่อหน้าที่ สังคม ประชาชน และประเทศ 5) หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานและผู้รับบริการ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการบริหารงาน หรือการดำเนินการของหน่วยงานได้ร่วมรับรู้ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ 6) หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทำให้งานมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล (บวรศักดิ์ สุวรรณโณ, 2542, หน้า 16-18) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวีระยุทธ พรพจน์ธนาศ (2557) ที่สรุปผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบธรรมาภิบาลที่เหมาะสมกับการบริหารงานโรงเรียน ประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้โรงเรียนได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารโรงเรียนอย่างประสบผลสำเร็จ ภาครัฐควรมีบทบาทในการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรมโดยมีการวัดธรรมาภิบาลในโรงเรียน และมีการกระตุ้นจูงใจให้โรงเรียนนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในโรงเรียน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นรูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นกระบวนการบริหารของสถานศึกษาที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมด้วยความร่วมมือของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเป็นรูปแบบการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สรุปเป็นองค์ความรู้การวิจัยคือ GSA Model ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย GSA Model

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย เป็นการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ คือ GSA Model ดังนี้

G = Good Governance หลักธรรมาภิบาล อันเป็นหลักการพัฒนาการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อันเป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม ระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นข้อตกลงของหน่วยงาน โดยที่ระเบียบและหลักเกณฑ์การบังคับใช้นั้นต้องเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับจากสมาชิก ระเบียบและหลักเกณฑ์เหล่านั้นต้องนำมาซึ่งความเสมอภาคของสมาชิกในหน่วยงานและผู้รับบริการ รวมทั้งเอื้ออำนวยต่อการควบคุมและพัฒนา ผู้รับบริการด้วยการกำหนดและปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงไว้อย่างเคร่งครัด

2. หลักคุณธรรม หลักปฏิบัติในการทำในสิ่งที่ถูกต้อง ด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามบนพื้นฐานของศีลธรรมจริยธรรม ภายใต้ระเบียบและข้อบังคับของผู้รับบริการและยังประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

3. หลักความโปร่งใส การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของหน่วยงานและผู้รับบริการ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้

4. หลักความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุความสำเร็จ สอดคล้องตามกฎระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานอย่างมีสำนึกต่อหน้าที่ สังคม ประชาชน และประเทศ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้บริการและส่วนรวมเป็นสำคัญ รวมทั้งยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานดังกล่าวทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ตลอดจนพร้อมแสดงข้อเท็จจริงในการประกอบภารกิจต่อสาธารณชน สามารถชี้แจงเหตุผลได้และพร้อมต่อการตรวจสอบจากสาธารณะ

5. หลักการมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานและผู้รับบริการซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการบริหารงาน หรือการดำเนินการต่างๆ ของหน่วยงานได้ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจรวมทั้งร่วมสนับสนุนติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองได้ร่วมตัดสินใจ

6. หลักความคุ้มค่า การบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทำให้งานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

S = School Administration การบริหารโรงเรียน เป็นกระบวนการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรม โดยความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ และผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพื่อการมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม หลักการบริหารโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่

1. การบริหารงานวิชาการ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและการให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพที่สุด

2. การบริหารงานบุคคล การจัดหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าทำงานในตำแหน่งต่างๆ เพื่อให้ได้ประสิทธิผลสูงสุด โดยคำนึงถึงความสุขและความพึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียน

3. การบริหารงานงบประมาณ การวางแผนการใช้ทรัพยากรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงาน และโครงการที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4. การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารโรงเรียน ให้การบริหารงานด้านอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการบริการงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ส่งเสริมการปฏิบัติงานงานตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก

A = Administrator ผู้บริหารโรงเรียน ที่จะต้องพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยจะต้องได้รับการมีส่วนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พระสงฆ์ ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หลักนิติธรรม ผู้บริหารควรมีการยกย่องชมเชยครูและนักเรียนที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งอาจจะมีการมอบรางวัลหรือเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงาน

1.2 หลักคุณธรรม ผู้บริหารควรมีการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีความลำเอียงหรือเลือกที่รักมักที่ชังในการปฏิบัติหน้าที่ต่อครูหรือนักเรียน และควรปฏิบัติงานโดยยึดหลักความถูกต้องเป็นกลาง เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน

1.3 หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีการวางแผนการบริหารงานที่เปิดเผย มีการกระจายอำนาจ และการมอบหมายหน้าที่ให้ครูได้ปฏิบัติด้วยความรอบคอบและมีการตรวจสอบการบริหารงานการเงินด้วยความโปร่งใสและตรงไปตรงมา

1.4 หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรให้มีการเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครองเครือข่าย หรือผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนและจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนเป็นแบบการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

1.5 หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรให้ความไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ได้รับมอบหมายงานในด้านต่างๆ ผู้บริหารทำหน้าที่เพียงให้คำปรึกษาคำแนะนำ รวมทั้งมีการติดตามสรุปประเมินผลบุคลากรให้ชัดเจน

1.6 หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรมีการจัดประชุมวางแผนการจัดทำงบประมาณรายปีให้เหมาะสมและนำงบประมาณนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าแก่โรงเรียนและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาจากโรงเรียนระดับอื่นที่มีการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลว่ามีการใช้คุณธรรมที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

2.2 ควรศึกษาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาใช้ร่วมกับการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เช่น อริยสัจ 4 อิทธิบาท 4 สาราณียธรรม 6 อปปริหานิยธรรม 7 เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสสอร์แอนด์ดี.
- บวรศักดิ์ สุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2551). การบริหารจัดการตามแนวทางคุณธรรม : แนวคิด ปัญหา และการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.
- วีระยุทธ ชาศะกาญจน์. (2552). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2557). ธรรมาภิบาลในองค์การภาครัฐ: ศึกษากรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศไทยในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. (2557). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.